

NA CESTĚ INFORMACE

JANA SLEZÁKOVÁ

Ing. JANA SLEZÁKOVÁ
Několik let vedla zoologické záchranné programy na MŽP, podílela se na vzniku poslední etapy záchranného programu pro perlorodku říční. Nyní je projektová manažerka organizace Beleco, z.s., kde vede mimo jiné projekty na ochranu perlorodky říční.

Na začátku příběhu je živočich, chráněný mnoha zákony a restrikcemi, opečovávaný dle metodických postupů, studovaný, odborně popisovaný a prezentovaný. Perlorodka říční. Živočich, jehož osud je vložený do rukou odborných týmů státní, akademické i soukromé sféry a veřejnosti.

POVODÍ PERLORODEK I LIDÍ?

Perlorodka říční žije v české krajině na několika posledních lokalitách v historicky nejnižší početnosti. Zvýšit množství jedinců se nedaří. Mnoho článků a textů včetně záchranného programu se věnuje její problematice, proto zde vynecháme podrobnosti ohledně jejího výskytu, početnosti a důvodů její neprosperity. Klíčový je ekosystém, udržení jeho oligotrofních poměrů a přirozené podmínky vodního prostředí, včetně co nejpřirozenější rybí obsádky. V urbanizované krajině, využívané k hospodářské činnosti i k turismu, jsou lidé doma stejně jako perlorodky. Bohužel ve společné domácnosti jim to moc neklape. Lidé nedoceňují kvalitu prostředí, neznečištěné vodní toky, funkční říční nivy se zachovanou schopností tlumit extrémní nadměrných či nedostatečných srážkových úhrnů a výskyt druhů vázaných na tento v Evropě nejohroženější ekosystém oligotrofních

povodí. Na druhé straně perlorodčí povodí přitahují turisty všech typů od aktivních sportovců, přes vodáky po houbaře, atraktivní jsou i jako rybářské revíry.

LIDÉ O PERLORODCE NEVĚDÍ

Podle pilotní sociologické studie (Čada, 2016) se ukázala ve dvou povodích z pěti veškerá regionální veřejnost naprosto neinformovaná. A to i po přibližně 26 letech průběhu realizací tří etap záchranného programu. Bez informací o lokalitách, o vhodných postupech v lesnickém i zemědělském hospodaření a i s trochou nedůvěry v orgány ochrany přírody, které komunikaci podcenily. Lidé informace o perlorodce aktivně nevyhledávají a orgány ochrany přírody neoslovují, naopak očekávali iniciaci komunikace ze strany úřadů (Čada, 2016). Ty spolu se spolupracovníky záchranného programu zvolily strategii utajení, zejména kvůli obavám z lovců perel a vandalů. O perlorodce tak ví jen malé množství místních: hospodář, podporující revitalizační projekty na svých pozemcích, nebo obec podstoupivší dlouholeté martyrium s investicí do nejmodernější čistírny odpadních vod upravující vodu na parametry pitné, tedy takové, jakou potřebují perlorodky k přežití. Ti ale o výskytu perlorodky a jejích nároků

Perlorodka, vlajkový druh naší ochrany přírody, nenápadný a dnes již tak vzácný...
Foto Jana Slezáková

na prostředí byli informováni díky osobním vztahům s odborníky dlouhodobě působícími v jejich lokalitě.

JAK POVZBUDIT SPOLEČENSKOU POPTÁVKU PO ČISTÝCH ŘEKÁCH S PERLORODKAMI?

Záchranný program obsahuje jako jednu ze základních kapitol osvětu. Názor o potřebě informovat širokou veřejnost o výskytu se pomalu začal v realizačním týmu objevovat až v jeho poslední etapě. Osvěta se poprvé promítla do projektu „Propagace ochrany perlorodky říční a jejího habitatu“ a během jeho roční realizace byly založeny webové stránky a facebookový profil (www.perlorodkaricni.cz), vydán komiks, byly napsány články a proběhly přednášky a exkurze. Nyní, v režimu udržitelnosti projektu, jsou aktualizovány webové stránky a na dobrovolné bázi udržován živý facebookový profil. V rámci projektu se podařilo získat požadované počty uživatelů, které jsou nyní už ve více než dvojnásobných číslech. Vynaložené prostředky ukázaly, že kombinace mediální podpory a *in situ* aktivit je úspěšná, což doložily i metriky růstu uživatelů online medií.

Webové stránky obsahují základní informace včetně doplňujících zábavných prvků. Samo o sobě jsou vyhledávány průměrně 11 uživateli denně a 199 měsíčně. Celkem web navštívilo 3275 unikátních ID adres (k 8. 3. 2019). Facebookový profil dostal 220 „to se mi líbí“ jen organicky, bez placené propagace, průměrný dosah příspěvku je aktuálně 156 uživatelů. Největší počet zhlédnutí – 6,6 tisíc – měla cíleně vytvořená animace k propagaci perlorodky zaměřená na širokou veřejnost. Tři čtvrtě minutová profesionálně vytvořená animace přitáhla největší pozornost ze zveřejněných prvků a byla dále sdílena desítkou profilů. Ukázala se jako nejefektivnější prostředek k přitáhnutí pozornosti k webovým stránkám a tedy i k problematice ochrany perlorodky. Přesná lokalizace se stále nedsděljuje z mnoha pochopitelných důvodů. V ostatních případech je nejlepším způso-

O perlorodce hravě: komiks a stolní hra (edukace pro všechny generace).

bem ochrany informovanost. Sdělení, že perly se v těchto perlorodkách vyskytují tak výjimečně, že vychází 1 na 10.000 jedinců, musí odradit i toho nejzarytějšího lovce perel. A při vědomí, že živočich, který je na naší planetě od prvohor, vymírá v námi zcivilizované krajině, se spíš podaří přistoupit k revitalizacím, šetrnému hospodaření a zlepšování kvality vod.

ÚSPĚŠNĚ K CÍLI

Při srovnání s podobnými facebookovými profily lze dojít k závěru, že ačkoliv cíl projektu byl splněn, nebyl naplněn potenciál možných příznivců z řad uživatelů digitálních médií. Nelze očekávat množství příznivců stránek se zaměřením pouze na perlorodku a její oligotrofní prostředí stejně jako je u „Ptačího světa“ či „Příběhů české přírody“, tedy stránek s obecnějším rozsahem. Ale ve spojení s aktuálním trendem růstu zájmu o vodní prostředí ve vazbě na sucho je možné, že cílová skupina v čase dále poroste a má smysl se tématu dále věnovat.

Vzájemným sdílením se „sesterským“ projektovým profilem Malsemuschel (100 sledování k 8. 3. 2019, v provozu od r. 2017) se stránky rozšiřují o aktivní a aktuální obsah a pro nový profil se stejným zaměřením je snadnější dostat informace k cílové skupině. Webové stránky se staly podkladem pro další probíhající aktivity v ochraně perlorodky a nyní jsou aktivní pro projekt „Posílení a ochrana populace perlorodky říční v NP Šumava“.

Pro tuto sezónu je v přípravě virtuální naučná stezka pro vodáky splouvající úsek Teplé Vltavy ze Soumarského Mostu do Pěkné. Stezka představuje unikátní příležitost, jak vytvořit atraktivní aplikaci a oslovit další skupinu české veřejnosti – vodáky, čítající 2-3 tisíce lodí sezónně, a ukázat jim řeku jako biotop unikátního živočicha české přírody. Aplikaci podpoříme i materiálem v tištěné podobě a dostane se i do letáku národního parku věnovaného splouvání.

VAZBA NA PROJEKTY:

Propagace ochrany perlorodky říční a jejího habitatu, 2015-2016, AOPK ČR, Beleco, z.s.

Malsemuschel, projekt přeshraniční Česko - rakouské spolupráce financovaný z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) 2014-2020, vedení projektu MŽP

Posílení a ochrana populace perlorodky říční v NP Šumava, CZ.05.4.27/0.0/0.0/15_009/0004620, financováno OPŽP, 2017-2022

Sociologický průzkum na názorové postoje k perlorodce říční, Mgr. Karel Čada, PhD., duben 2016